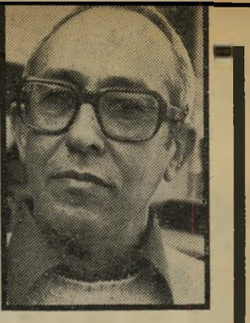

יעקב שרת / איש ממאדים
הנקמה של טדי

— את מי אתה אוהב יותר, ילד, את אמא או את אבא?
— את אמא, אבל את אבא יותר!

זה, בערך, המצב של אותו שר בממשלת־ישראל, אשר אך תמול־שילשום הכריז קבל הבוחר האמריקאי, כי לישראל יש ידיד טוב בבית הלבן, אך פיתאום צץ לו אי־משם טדי קנדי, והחטיף לו מנת־ידידות משכרת, שכמוה לא הוטעמנו מכבר בעולמנו המתנכר. אז את מי הוא אוהב יותר?

...קרטר הוא קרטר, מה יש לדבר. קודם כל הוא יושב בבית הלבן, ושנית הוא לא חסר סיכויים לכהן שנית, אבל, מי יודע? קנדי זה אינו אומר נואש, ומבחינתנו, אה... מה שהוא אמר לא הולך ברגל, ובכלל, לא לשים את כל הביצים בסל אחד כבר למדנו מהסבתא שלנו.

ואפילו קנדי יובס, עצם הדברים שהוא אמר בזכות ישראל משנים כלשהו את המצב, שכן קרטר אינו יכול להתעלם מהם, זאת אומרת, שהשוט של קנדי עשוי להביא לנו איזו תועלת.

מה עושים, מה עושים? מצד אחד, אולי זאת באמת היתה שטות נוראה להתבטא על הידיד שיש לנו בבית הלבן, אך מצד אחר, להשאיר עכשיו את קנדי ללא תגובה זו אולי שטות נוראה עוד יותר.

מה עושים, מה עושים? הקנדי הזה, מה קרה לו? מה פיתאום הוא נהיה פרו־ישראלי כל־כך? מה החוצפה הזאת, להתערב בנסות שכזאת בענייני ישראל ברגע כל־כך עדין, ולהפר את האיזון?

עכשיו מוכרחים להתייחס אלינו, אל השמדריך הזה, וזה כל־כך מסבך את העניינים! בינינו לבין עצמנו, אי־אפשר להגיד, שמה שקנדי אמר לא עוזר לנו, ולוא רק מבחינת הבלימה של קרטר וחבורתו.

גם על הערבים הדברים שאמר עשו רושם לא־מבוטל. אבל מצד אחר, הוא גם הזיק נורא. היהודים בטוחים עכשיו, שאם קנדי רק ייכנס לבית הלבן, ארצות־הברית תהיה בכיס שלנו, ו„גוש אמונים" בוודאי כבר חיברו תפילה מיוחדת למענו.

האידיוטים האלה, הם לא יודעים, שיש כל ההבדל שבעולם בין הבטחה והגשמה? אבל להתחיל לעשות מזה עניין עכשיו לא כדאי. זה רק יועיל לקרטר, הידיד אשר על הבית. מה עושים, מה עושים?

בחיי שהוא עשה את זה כנקמה על מה שאמרתי על הידיד! מה יש, כבר אסור להגיד מילה טובה על ג'ימי? בגלל זה צריך לתפוס עלבון ולהתחיל להשפיך פרו־ישראליות קיצונית שכזאת?

בחיי, אני אדפוק אותו, את השרץ הפרו־ישראלי הזה! הי, אתה שם, למה הטבעת שם את הבחורה ההיא, מה שמה, בנהר?

מאיר מעיר האורות

ועשיתי על השגריר / נוטף הארס והריר:
שני מלכים שירת הרוזן השקוט,
את מלך מערב ואת מלך ליכוד,
ונכחות שוט בחירות, כמשרת מחושב —
יד על לב, יד יושיט: „תנו שלום, עכשיו!"

הח' צריכים,
האדון קוקוריקו
והד"ר אמרתי לכם

היה היה לפני שנים רבות רבות מורה לביולוגיה בבית־ספר תיכון אחד בירושלים, ושמו ישעיהו ליבוביץ'. כן, אותו ישעיהו ליבוביץ' גופא, אלא שאז, לפני שנים רבות רבות, נאלץ לפרנס את משפחתו מהוראת ביולוגיה לשובבים, לא עלינו, ואם אני אומר שובבים, האמינו לי. אני הייתי שם.

אז פעם אחת, בשיעור אחד, בשלב נשכח לחלוטין בהבהרת תיפקודי מערכת־העיכול של האדם, פתח הד"ר ליבוביץ את פיו ואמר דבר שאין לו ולא כלום עם תיפקודי מערכת־העיכול של האדם (תופעה זו חזרה ונשנתה אצלו לא אחת, ובדרך כלל ללא פשר), ואמר משהו, שבניגוד לתיפקודי מערכת־העיכול של האדם, אני זוכרו היטב, איך אומרים אצלנו, עד עצם היום הזה.

מה אמר אז הד"ר ישעיהו ליבוביץ'? או, אז אני אגיד לכם: הוא אמר: „החבר הכי חשוב בקיבוץ הוא החבר צריכים! בכל פעם שאסיפת הקיבוץ מתכנסת, ודנה, ושוקלת, היא מחליטה לבסוף: ‚צריכים לעשות כך־וכך!', ‚צריכים לנהוג כך־וכך!', ‚צריכים לדרוש כך־וכך!'..." — וחזר באופן הטבעי ביותר הישר אל תיפקודי מערכת־העיכול של האדם.

מה אגיד לכם? עברו אי־אילו שנים עד שסיימתי איכשהו את בית־הספר התיכון ההוא, והלכתי לפלמ"ח, ואחר־כך לבריגדה, ואחר כך חזרתי לארץ־ישראל של יוני 1946, וכעבור זמן קצר (בניגוד לשטויות שגולדי יוסף, אשת נעוריו של דב יוסף, כתבה עלי ביומן המעניין שלה „עיר ואם") הייתי בין מקימי חצרים ביום הכיפורים של י"א הנקודות — עברו שנים, עיניכם הרואות — עד שפשר אותה אמירה בלתי־מובנת־בשעתה על החבר החשוב ביותר ושמו צריכים, נתחוורה לי כאחת האמיתות הגדולות לא רק של חיי־הקיבוץ, אלא של החיים עלי אדמות.

תחת רישומה של אותה התגלות בהווי הקיבוצי, חיברתי אפילו שיר ושמו „החבר צריכים", וככל שאני זוכר הוא היה מוצלח למדי. ברגע היסטורי זה זכור לי רק הפיזמון, והריהו לפניכם:

צריכים הוא חבר שאינו מאחר,
בכל הזדמנות פעיל וער,
על כן האספו נא ובואו אחים,
אימרו נא כולכם — כי צריכים!

קונם עלי, אם ותיקי חצרים לא יאשרו פיזמון זה מילה במילה, וחזקה עליהם שלא יאחרו לפזמו באוזניכם, למישנה אישור!

■

אם תשאלוני עכשיו על מה ולמה העליתי מתהום־הנשיה את פרשת החבר צריכים — אני אומר „אם", אבל כך או כך אענה — אומר מייד, כי לא אחת חוזר החבר הזה וניצב לפני בהיתקלי בנותני־עצות למיניהם, ובעיקר נותני־עצות למי שצריכים לעשות ואינם עושים, או עושים שטויות מחרידות, כמו למשל נשיא ארצות־הברית, ג'ימי קרטר. יושב לו סבא שכמוני אל מול האח, כמו שניבא חיים חפר, וחושב או אפילו מתבטא בקול: קרטר, צריכים!!! קרטר, האם לא אמרתי לך כבר בהתחלה, כי צריכים?! הלא אילו עשיתי מזמן מה שאתה מבין עכשיו כי צריכים, הכל היה... וכולי וכולי. הוא שאמרתי, צריכים הוא חבר שאינו מאחר, בכל הזדמנות פעיל וער!

ופה רצוני לעשות הכרה ביניכם ובין חברו הטוב ביותר של החבר צריכים, הלא הוא השכוי קוקוריקו. השכוי קוקוריקו קורא מדי בוקר לשמש כי תופיע. הוא מתחיל לקרוא בשעה מוקדמת מאד לפני הזריחה, קורא פעם אחת — השמש איננה. קורא פעם שניה — השמש איננה. קורא בשלישית, ברביעית, וסוף־סוף, בפעם המי־יודע־כמה, השמש נעתרת וזורחת, ויום חדש מפציע. אתם רואים — אומר אז השכוי קוקוריקו — אני יודעתי כל הזמן שהשמש תופיע. נכון, קודם היא לא רצתה. אילו היא נשמעה לי בפעם הראשונה, המצב בעולם היה הרבה יותר טוב. היה הרבה יותר אור. אבל לבסוף שום דבר לא עזר לה. היא היתה מוכרחה להופיע — והיא הופיעה, ואני שואל: אם כבר, האם לא יפה שעה אחת קודם?

החבר צריכים והשכוי קוקוריקו עושים היום חיים משוגעים בחוגים מסויימים. ואני מתכוון לחוגים, שתמיד ידעו שברית־המועצות זוממת להשתלט על העולם כולו. החוגים האלה חזרו והזהירו את ארצות־הברית באלפי „צריכים" וברבבות „קוקוריקו", כי עליה קודם כל להיזהר, ושנית עליה לעשות משהו נגד הרוסים — ושום דבר לא עזר! עכשיו הם חוגגים את ניצחונם. האמריקאים התמימים האלה, המפונקים האלה, סוף־סוף הבינו עם מי יש להם עסק! עכשיו הם יפשילו את השרוולים ויראו להם!

רגע אחד, החבר צריכים והשכוי קוקוריקו! לא נדבר על כך, שהאמריקאים האלה, שסוף־סוף התעוררו להכיר בסכנה הודות לקריאותיכם החוזרות ונישנות, יחליטו לפי האינטרסים שלהם גם מה טוב בשבילכם, ואז נראה אם הקוקוריקו שלכם יעזור. על כך לא נדבר הפעם. אבל נדבר על משהו חשוב הרבה יותר, והוא האשליה שבתסמונת־צריכים ובתסמונת־קוקוריקו, שהרי אנחנו יודעים יפה, שהשמש זרחה לא בגלל הקוקוריקו. היא זרחה, מפני שחוקים קוסמיים מסויימים גרמו לה שתזרח. אחרת, לא היתה שמש בכלל.

ובאותה מידה, עם כל הכבוד לקוקוריקו, חברה דמוקרטית בריאה פחות או יותר אינה יכולה להפוך בבת אחת לחברה צבאית־לוחמנית, שכן אם תוכל לעשות זאת היא לא תהיה דמוקרטית. היא תהיה העתק של החברה הרעה המאיימת עליה, ואז מה בצע בניצחונה? חברה דמוקרטית בריאה פחות או יותר מוכרחה, מטבע ברייתה, להגיע למשבר פנימי עמוק — כגון זה שגרמו פרשות שטראהן וכאבול לאמריקה — על־מנת שתכיר מתוך תמימות־דעים נרחבת, כי הגיעה שעתה לשנות כיוון, ואין מנוס.

זה לא „יעיל"! זה לא „מעשי"! זה עלול להיות „מאוחר מדי"! יכול להיות. הדמוקרטיה שוחרת־השלום אינה יכולה שלא לשלם מחיר יקר מאד, אפילו יקר מדי, בעד ה„תפנוק" הזה להיות חברה לא־לוחמנית, על כל המשתמע מזה, ולהיות לוחמנית רק כאשר מגיעים מים עד נפש.

הרוסים, שלבד ממיספר חודשים בשנת 1917 לא טעמו טעם דמוקרטיה, אינם מסוגלים להבין זאת. הם אולי שוחקים למישבשתה של הדמוקרטיה, כשם שהיטלר שחק לה לפני ארבעים שנה, ומי שאורח־פעולה זה של הדמוקרטיה המערבית אינו נראה להם, והם מבקשים לחופפה לצד השני של מטבע המדינה הטוטליטארית — זו, שבה מחליטים החלטות יעילות ומהירות כל־כך, מבלי להרהר בחיי־אדם, שאינם אלא שמן על גלגלי האידיאולוגיה — לשווא יקראו לארצות־הברית לשנות את חוקתה, ולפיכך לא נותר להם אלא להתחבר עם החבר צריכים, ועם השכוי קוקוריקו, ועם הד"ר אמרתי־לכם, שמרוב חוכמה בינה ודעת מסוגלים לחשוב שהאמריקאים אינם אלא פתיים חסרי־תקנה.

כל בזה אין פירושו, שהאמריקאים אינם בשר־ודם המועדים לטעות, ואינם טועים· ועוד איך הם טועים! אילו רק שאלוני, הייתי אומר להם, שקודם כל הם צריכים...

במדינה

(המשך מעמוד 58)

„חברים" בסינית. היה זה בעת הבאת עזאני נאביל לאולם המעצרים, לשם האר־כת מעצרו. המישטרה מאשימה את נאביל בפריצת כספת ובגניבה ממעביד. לדבריה התגורר נאביל בדירה אחת יחד עם חמי־שה סינים, העובדים במיסעדה הסינית שברחוב פרישמן בתל־אביב. אחד מהם החזיק כספת בדירה, שבה היה מפקיד את הפדיון הלילי של המיסעדה. אט אט החל להרגיש כי סכומי כסף, קטנים אמנם, חסרים בקופה. תופעה זו נמשכה כשלושה חודשים, והסכום החסר הסתכם ב־50 אלף לירות.

האוו האוו! האפשרות של פריצה או גניבה ירדה מן הפרק, כי סחיבה זו הת־נהלה בהמשכים. בעל הכספת החל לחשוד בחבריו לדירה. ערב אחד החליט הסיני לארוב בחדר החשוך, במטרה לתפוס את הגנב. המישטרה סיפרה כי החשוד נאביל נכנס והחל מטפל בכספת. בשלב זה הת־נפל על החשוד. נאביל מצידו השליך עליו חפץ כבד, וניסה להימלט.

לנאביל היתה גירסה אחרת, אולם הוא התקשה למסור אותה בשפה העברית. אחד מעובדי בית־המישפט, התנדב לשמש מתורגמן מערבית. נאביל גולל את סיפור המעשה בפרטי פרטים, החל מתיאור קי־מתו מהמיסה, הליכתו לאמבטיה, ועד לפי־רוט מדוייק של סוג המכות שאותן ספג מן הסיני.

פרק זה של הסיפור לווה בהדגמות חיות על גבם של העצירים שישבו לפניו, ו־נראה היה כי קריאות השופט להפסקת ההצגה, והצחוק שפרץ באולם, רק הגבי־רו את התלהבותו.

בשלב זה כבר לא היה צורך בעזרתו של המתורגמן, שכן, שפת הקראטה או־ניברסלית ואת משמעותן של תנועות ה־ידיים ניתן להבין בכל שפה. המכות הנו־ראות שספג, שהותירו לדבריו סימנים על גופו, הכריעו אותו על הריצפה ואפשרו לסיני לבדוק את כיסיו, ולהיווכח שלא גנב דבר. ואז, כך טען, חיבקו הסיני, טפח על כתפו, וקרא: „אני האוו האוו. אני האוו האוו!"

השופט שטיינמץ, שסבלנותו פקעה, ביקש מהתובע המישטרתי את התיק, כדי לעיין בתלונה, ושאלו: „מה אמר הסיני?"

העציר, שהיה בטוח כי השאלה מכוונת אליו, וכבוד השופט התעניין במיוחד ב־פשר המילים, הדגים שנית את תקיעת הכף הסינית, המלווה קריאה נבחנית, ונאות להסביר לשופט את פירושה: „יצאני, חברים."

נראה כי השיעור בסינית שאותו העניק נאביל לשופט לא עזר לו הרבה, והשופט שטיינמץ נעתר לבקשת המישטרה לעצרו לחמישה ימים, להשלמת החקירה.

סופרמרקט או סל־בו

הקשיש שהואשם בגניבה ביריד ושיבח את השופט ששיחח אותו להסתכלות

לגלי הצחוק שהתעוררו באולם־המעצ־רים בשבוע שעבר, אחראי יוסף סיטון הקשיש שהואשם בגניבה מסופרסל. לאחר שנעצר והובא לחקירה, טענו השוטרים, הוא ברח מתא־המעצר. סיטון נתפס כע־בור יומיים, הודה בכל, והובא לפני השו־פט שטיינמץ כדי לשלחו להסתכלות.

משנתנה לקבצן הזקן רשות־הדיבור, הוא טען שוב: „כל מה שהשוטרים אומ־רים זה נכון." השופט ביקש כי יודה במעשים המיוחסים לו, ולא בדברי השוט־רים, אולם סיטון המשיך לטעון כי הוא מודה בכל האמירות.

בכל, חוץ משני דברים: הוא לא גנב מסופרסל, והוא לא ברח מבית־המעצר. הוא אומנם נתפס בגניבה, אך היא בוצעה בכל־בו שלום, ומבית־המעצר לא ברח, כי אם יצא אחר כבוד. „הם שיחררו שלושה עצירים, ואמרו לי יאללה, תצא כבר. אז הלכתי. לא, לא ברחתי."

גם לאחר החלטת השופט לשלחו לבית־החולים אברבנאל, בבת־ים, לשם הסתכ־לות, לא איבד סיטון את מצב־רוחו הטוב. הוא הרעיף ברכות, נשיקות ושבחים לכל עבר, ובעיקר כלפי השופט. אחד השוט־רים התפלא בקול: „אם זה מה שהוא אומר כשעוצרים אותו, מה יגיד כשיש־תחרר?"